

**2024-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut**

(Aningaasaqarnermut, Naligiissitaanermut, Aatsitassanut Inatsisillu Atuutsinneqarnerannut Naalackersuisoq)

**Saqqummiussissut****Siullermeerneqarnera**

2024-mut Aningaasanut Inatsisissatut siunnersuut Naalackersuisut sinnerlugit matumuuna saqqummiuppara.

**Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut tunuliaqut**

Aningaasaqarnerput ataatsimut isigalugu pitsaasuvoq, nunallu tamat akornanni pissutsit ajornartorsiorfiusut tupaallannartumik iliuuseqarfiginikuuagut. Aningaasat naleerukkiartorput, nunarsuarmili allanut sanilliullugu appasilluni. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit nalunaarusiaanni kingullermi Siunnersuisoqatigiit aningaasat naleerukkiartornerat 2023-mi 3,5 procentiussasoq, 2024-milu 5 procenti qaangilaassagaa ilimagaat. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit taamaalillutik aningaasat naleerukkiartornerat Siunnersuisoqatigiit 2022-mi ukiakkut nalunaarusiaminnut sanilliullugu ilimagisartik appartippaat. Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit suliffissaaleqisut 2023-mi aatsaat taamatut ikitsigilerlutik 2 procentinut ikilissasut aamma naliliipput .

Kisianni kisitsisit naatsorsueqqissaarnerillu pitsaasut assigiinngissuterujussuarnik imaqarput. Nuna tamakkerlugu suliffissaaleqisut ikittuinnaasut sumiiffiit ilaanni amerlapput. Imartami nunamilu annertuumik ingerlatsinerit namminersorlutik inuussutissarsiuteqartuni pisortanilu ataatsimut isigalugu sulisussaaleqinermik kinguneqarput. Tamassuma saniatigut assortorneqarsinnaanngilaq sulisinnaasuusugut ikiliartoratta. Ukioq manna oqaatigeqqissavara Nunatta Karsiata isertitaasa affaat naalagaaffimmit tapiissutineersuummata. Taamaammat pissutsit ataatsimut isigalugit ajunngikkaluartut, siunissami oqimaaqatigiissitsinissaq qulakkiissavarput. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisut aningaasaqarnermut pilersaarut taaguuteqartoq “Attassiinnarnissamut Ineriartortitsinissamullu pilersaarut 2” ukiakkut 2023-mi saqqummiutissavaat. Pilersaarut taanna aningaasaqarnerup imminut attannissaata qulakkeernissaa siunertaralugu aaqqissuusseqqinnernik, suliniutinillu sunniuteqartussanik imminnullu atasunik imaqarpoq.

Pisortat ingerlatsinerat tamarmiusoq qanoq aaqqissuunneqarnikuunersoq paasiniallugu nalilersortariaqarparput. Periutsip Namminersornerulluni Oqartussaanerup atuutilersinneqarneraniilli atornikuusatta, tamassumalu kingorna ineriartorteqqinnikuusatta nalilersornissaanut piffissanngorpoq. Pisortat ingerlatsinerat siunissami ullumikkutut isikkoqannginnissaa, sulinermiluunniit ullumikkutut imaqannginnissaa ammaffigissavarput.

Nunani avannarlerni pisortat ingerlatsineranni atugarissaarnermilu tapiissutini periutsit ilaaqqissaarnissaat pisariaqanngilaq, naak tamanna sungiussimagaluarlutigu. Anguniagarput tassaappat allaffissornermi ingerlatsinermi periutsit aqutsisuunerisa annikillisinneqarnissaa, innuttaasunillu assigiiaarnerusumik sullississagutsigit, taava suleqatigiinnerunissamik ingerlatseriaatsillu akimorlugit annikinnerusumillu immukkoortualunngorlugit malittarisassiortarnissamik pisariaqartitsivugut.

Aningaasaqarnermi ingerlatitsilluarnissaq namminersorlutillu suliffeqarfiutaanni sulisut amerlisinneqarnissaat pingaaruteqarpoq. Isumalluutit pigisavut ullumikkullu atorluarnissaannik misillitagaqarfigisavut atussavagut. Pingaartumik aalisarnikkut naleqalersitsinissaq avaqqussinnaanngilarput, inuussutissarsiutitsinnilu pingaarnermit pissarsiatta annertusinissaat isiginiassavarput.

Aamma periarfissat nutaat atorluassavagut, pingaartumik nunarsuarmi avatangiisinut mingutsitsinngitsunik atuilernermi, tassani pisuussutit pigisavut piumaneqarput.

2024-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi 2024-mi Ingerlatsinermi Sanaartornermilu 91 mio. kr.-nik sinneqartooruteqarpoq. Piffissami aningaasanut inatsiseqarfiusumi tamarmi 2024-mit 2027-mut, 2024-mut Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi Ingerlatsinermi Sanaartornermilu 708 mio. kr.-nik sinneqartooruteqarpoq. Taamaalilluni Missingersuutit Naatsorsuutillu pillugit inatsimmi ataatsimut sinneqartooruteqarnissamik piumasaqaat eqqortinneqarpoq.

Missingersuutit inassisimanerannut malittarisassat 2024-mut aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi saqqummiunneqartumi aamma eqqortinneqarput. Malittarisassat kinguneraat Namminersorlutik Oqartussat aningaasartuutaat ukiut sisamat ingerlaneranni annertunerpaamik 2 procentimik qaffariassasut. Tamassuma saniatigut ukiuni ataasiakkaani aningaasartuutit annertunerpaamik 1 procentimik qaffariassapput. Pisortat aningaasartuutaat killilersimaarniarlugit malittarisassani siunertaavoq.

### **Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi pingaarnersiunerit**

Qaffariaateqarnissap killilernissaanut piumasaqaat pingaarnersiueqqissaarnissatsinnik kinguneqarpoq. Naalakkersuisut taamaammat aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi pisortat sullississutaat pingaarnerit pingasut isiginiarnissaat toqqarpaat, tassa meeqqat inuusuttullu, peqqinnissaqarfik utoqqaallu atugaat.

Peqqinnissaqarfimmi peqqinnissaaneq pillugu isumaqatigiissuteqarnissaq maannakkut isumaqatigiinniutigineqarpoq. Isumaqatigiinniarnerni ilaatigut Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiititaliarsuup inassuteqaatai aallaavigineqarput.

Tassunga atatillugu ilungersornartut tamarmik ataatsikkut aaqinneqarsinnaannginnerat akuersaassallugu pingaaruteqarpoq. Taamaammat kissaatit pingaarnersiorneqarnissaat pisariaqartinneqarpoq, aammalu suliniutit aaqqissuusseqqinnerillu qanoq amerlatigisut ataatsikkut aallartinneqarsinnaanersut nalilersorlugu. Peqqissuseq pillugu isumaqatigiissutip kinguneranik ukiumut tulluuttumut aningaasanut inatsimmut kingunissaanik nalunaaruteqarnissaq Naalakkersuisut utaqqivaat.

Kisianni aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi peqqinnissaqarfimmi peqqissaanermi sulisut amigaataanerat annertusiartortumik ilungersunartumillu ajornartorsiutaammat, peqqinnissaqarfimmi sulisussarsiortarnermut tapersiutaasumik aningaasanut inatsisissatut siunnersuumiukiumut 2 mio. koruunit immikkoortinneqareerput.

Peqqinnissaqarfimmi napparsimasunik elektroniskinnngorlugu nalunaarsuiffimmik nutaamik piareersaanermut pisinermullu sanaartornermut sillimmatini 100 mio. koruunit aamma immikkoortitsisoqarmat, tassa tamanna tunngaviusumik pisariaqartumillu aningaasaliinerummat.

Meerartaarsinnaanngitsut ikiorneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiinerisa kinguneranik ukiumut 8.7 mio. koruunit immikkoortinneqarput. Neqeroorutip qanoq qanorlu sukkatigisumik pilersinneqarsinnaanerata paasiniarneqarnera utaqqimaarneqarpoq. Taamaammat aningasat sillimmatinut kontomut siullermik inissinneqarput.

Naalakkersuisut Inuunerissaavik Stenomik ingerlatsinermut inooriaatsip kinguneranik nappaatinik akiuiniarnermut tunngatillugu pingaaruteqartumik suliaqartumut aningaasanik immikkoortitsipput.

Meeqqat inuusuttullu pillugit suliniuteqarnermut angalasartunut nutaanut 4-t ukiumut 6,9 mio. koruunit immikkoortinneqarput. Angalasartut meeqqat inuusuttullu kinguaassiuutitigut innarlerneqarnissamut navianartorsiortut suliarissavaat, peqatigitillugulu meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut innarlerneqarnikunik katsorsaasarneq pillugu najukkani sultanik suliaqartartut ilisimasaqarnerulernissaannut tapersiisassallutik.

Meeqqat inuusuttullu 2022-mi 733-t angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarput. Angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarneq meeqqamut aaqqiissut pitsaanerpaajunersoq apeqqutaatinnagu sakkortusarpoq. Taamaammat pitsaasumik toqqissisimanartunillu inissiinissat qulakkeernissaannut pisortat annertuumik akisussaaffeqarput. Angajoqqaarsiaqartitsinerup pitsanngortinnissaannut ukiumut 3,5 mio. koruunit immikkoortinneqarput, tassa taakku inuiaqatigiinni suliassamik annertuumik kivitsisuunerat meeqqanullu inissinneqartunut annertuumik pingaaruteqarnerat avaqqussinnaannginnatsigu.

Meeqqanut tapiissuteqartitsinermut nutaamut ukiumut 17,9 mio. koruunit immikkoortinneqarput, tassani meeqqanut tapiissutit tamanut tunngasut amerlineqarput. Periutsimi namminermi aningaasanut inatsisip inaarutaasumik akuerineqannginnerani erseqqissarneqassaaq.

Aamma suliffeqarnermi najukkani mikinerusuni piginnaanngorsaaneermut ukiumut 3,4 mio. koruunit immikkoortinneqarput. Tamanna suliniummik partiit tamarmik siorna aningaasanut inatsit pillugu isumaqatigiissutaannut atatillugu isumaqatigiissutaannik ingerlatitseqqiineruvoq. Tamanna Knud Rasmussenip Højskoliani NUIKI-mi holdit marluk allat pilersinneqarnissaannut najukkamilu marlunnik allanik holdeqarnissamik periarfissiisoqarneranik kinguneqarpoq.

Ado Lyngep Atuarfianut atuarfiup illutai atortuilu nungullarnikorujussuummata ukiumut 2 mio. koruuninik immikkoortitsinissaq avaqqussinnaanngilarput.

Ukioq manna aningaasanut inatsisissatut siunnersuummi isiginiarneqartoq kingulleq tassaavoq utoqqaat atugaat. Tassani ukiut siuliini suliniutit annertusaqqinnerat pineqarpoq, ilaatigut utoqqalinersiutit ilanngaanneginermilu killigitat qaffannissaat ilaapput. Utoqqalinersiutit annertunerpaaffissaat ataatsimut isigalugu 2021-mit 2023-mut 13 %-imik qaffapput. Suliniutit pingaarnertut utoqqalinersiaqartut siusinaartumillu soraarnerussutisiaqartut aapparisaq isertitaanik ilanngaasarnerup atorunnaarsinnissaanut ukiumut 16,9 mio. koruunit immikkoortinneqarput.

Suliniutini allani issittumi biologitut bacheloritut ilinniarnep allartinnissaa qaqqallu sisooriaannaat nakkutigineqarnerannut nakkutilliissutit atorneqalernissannut Naalakkersuisut kissaatigalugu erseqqissarusuppaat. Siunertaavoq kalerrisaarummik tatiginartumik ineriartortitsinissaq, taamaalilluni innuttaasut isumannaannerusumik toqqissisimanarnerusumillu inuuniassammata.

Akilerartarnermut aaqqissuusseqqinnissamut tunngatillugu isumaqatigiinniarnep ingerlanneqarput, naatsorsuutigaarpullu aningaasanik inatsisissap pingajussaaneerneranani naammassineqarsimassasut. Tamatuma saniatigut ineqarneq pillugu aaqqissuusseqqinneq, aalisarneq pillugu aaqqissuusseqqinneq aammalu peqqinnissaq pillugu aaqqissuusseqqinneq ingerlanneqarput. Naalakkersuisut taakku pillugit ingerlaavartumik nalunaaruteqartassapput.

### **Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut allannguutit siunnersuutissatut ilimagineqartut**

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuutit aappassaaneerneranup pingajussaaneerneranullu pisarnertut allannguutissatut siunnersuutit arlallit saqqummiunneqassapput allannguutissatut siunnersuutissat taakku ilaat ilisimaneqareerput, allallu isumaqatigiinniarnep kingunerannik siumulluunniit naatsorsuutigineqanngitsumik pisariaqartitsisoqalerneranip pilissallutik.

Allannguutit siunnersuutissatut ilisimariikkatsinnut assersuut tassaavoq kommuninut ataatsimut tapiissutinut aningaasaliissutit. Suli inaarutaasumik isumaqatigiinngitsoqaraluartoq, oqallinnerit kinguneqartussamik pitsaasumillu ingerlanneqarput.

### **Siunissami suliaqarnissaq**

Aningaasanut inatsimmi naatsumik oqaatigalugu ukiut aggersut kisimik sillimaffigineqarput. Kisianni aningaasanut inatsisip piffissami sivisunerusumi aningaasaqarneq pillugu pilersaarutinik ilanissaata paasinissaa pingaaruteqarpoq, tassunga ilanngullugit pisortat ingerlatsinerat ataatsimut isigalugu qanoq ineriartussanersoq. Taamaammatt aningaasanut inatsisissatut maannakkut siunnersuut ukiuni arlalinni alloriarnerpassuusussat ilaattut isigineqassaaq, tassani siunissami atugarissaarneq politikkikkullu iliuuseqarnissamut kiffaangissuseqarnissaq qulakkeerneqariartuaassallutik. Anguniagaq taanna angusinnaajumallugu aaqqissuusseqqerusussuseqarnissaq sinaakutillu ilisimaneqartut allanngortinnissannut sapiissuseqarnissaq pisariaqarpoq.

Oqaaseq aaqqissuusseqqinneq allannguineramik nammineq kinguneqassaaq, taamaammallu aaqqissuusseqqinnerit atuuttunik allannguineramik kinguneqassapput. Tamassumani suliaqarnissat suliarinissannut nutaamik isummeriaaseqarnissamut ataatsimut akisussaaffeqarniarluta

politikkikkut suleqatigiissuseqarusunnissaq isummanillu naapititsisoqarusussuseqarnissaq pisariaqarput.

Naalackersuisut aningaasanut inatsisip piujuartitsiffiusup siumullu isiginniffiusup sapinngisamik siamasinnerpaamik amerlanerussuteqartut tapersiinerisigut akueritikkusuppaat. Taamaammatt politikkikkut partiit tamaasa aningaasanut inatsisissatut siunnersuutip aappassaaneerseqarnissaata pingajussaaneerseqarnissaatalu tungaanut isumaqatigiinniarnerni peqataanissaannik aggersarneqarumaarput. Oqaatigissallugu pingaaruteqarpoq, ukiuni aggersuni aningaasartuutitut nutaanut aningaasaqarnermi atuisinnaaneq killeqartorujussuusooq, tamassumali siamasissumik suleqatigiinnissaq pinngitsoortittariaqanngilaa. Neriutigaara akisussaaqataanissamik siamasissumik kissaateqartoqartoqartoq, aamma aningaasaqarnermik sukannersumik aqutsinissamik pisariaqartitsisoqarpat.

Siunnersuut Aningaaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliami suliarineqassasoq ilimagineqarmat, ataatsimiititaliaq sulilluarnissamik kissaappara, ataatsimiititaliallu annertunerusunik paasissutissinneqarnissaq kissaatigissappagu piareersimavunga.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalackersuisut 2024-mut Aningaasanut Inatsisissatut Siunnersuutaat Inatsisartunut suliassanngortippara.